

O TEZĂ DE DOCTORAT DIN ANUL 1945, DE MARE INTERES

Emil Satco

La Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera" Suceava, în Fondul documentar "Bucovina" se află și o importantă donație a fostului profesor universitar dr. **George Nimigeanu**. Născut la 24 mai 1909 în Tereblecea, fostul județ Cernăuți, a urmat studii de geografie la Universitatea din Cernăuți (1929-1935), unde a absolvit și Seminarul pedagogic. După o perioadă petrecută ca profesor în învățământul liceal, a avut o carieră universitară și științifică remarcabilă, la București. S-a stins din viață la 5 decembrie 1987.

La moartea sa, moștenitorii au făcut donația de care aminteam la începutul acestor note. Se află aici cursuri universitare, manuscrise, studii voluminoase în ciorne sau dactilografiate, hărți ș.a. Între acestea, și teza sa de doctorat *Hușanii din Bucovina. Studiu anthropogeografic și etnografic*. Cele trei exemplare ale tezei, legate, cuprind între 135 și 160 de pagini (pe coli de hârtie de 22/34 cm), unul fiind dactilografiat, iar celelalte două, manuscrise (olografe și dactilografiate).

Lucrarea atrage în mod deosebit atenția prin importanța temei abordate, hușanii sau hușulii, fiind o populație cu un trecut enigmatic, care a stârnit, de-a lungul timpului, interesul lumii științifice românești și străine. Dar, toate cercetările, și n-au fost puține, întreprinse până acum, n-au putut să dea un răspuns precis referitor la originea acestora. Lucrarea omului de știință bucovinean, făcută la vârsta începutului afirmării sale în lumea științifică, este una dintre cele mai complete și mai complexe de acest gen, fapt remarcat și de către comisia de doctorat, din care făceau parte somități științifice, care i-a acordat dreptul de a promova la "rangul de doctor în geografie și anthropologie".

În primul rând ea se bazează pe cunoașterea aproape exhaustivă a tuturor studiilor importante apărute până la acea dată referitor la hușii (în special la cei trăitori pe teritoriul României) sau care ating, fie și parțial, acest subiect. În al doilea rând, și aici intervine contribuția originală a autorului, teoriile conținute în aceste studii le-a analizat prin prisma propriilor rezultate obținute în urma unor ample cercetări făcute în teren, timp de câțiva ani. Aceste cercetări au vizat o suită de obiective, cum ar fi: delimitarea zonei geografice, cu caracteristicile sale de climă, relief, bogății ale solului și subsolului (influența mediului); populația hușulă privită sub aspectul istoric, antropologic, etnografic, civilizația acestei populații cu toate componentele sale.

Lucrarea, în ansamblul său, conține o multitudine de informații utile oricărui cercetător, care ar dori să abordeze acest subiect. Astfel, sunt consemnate numărul și densitatea populației, migrațiile acesteia, de unde ar proveni numele de hușan sau hușul, cum se numesc ei între ei, cele mai importante teorii privind originea lor, hușulii priviți din punct de vedere antropologic ș.a. Aflăm astfel că hușanii din Bucovina sunt numiți "baraname", adică berbeci, după obiceiul acestora de a purta barbă.

În privința teoriilor asupra originii hușanilor sunt enumerate cele mai semnificative, aparținând lui Kochkov (origine traco-scitică); Raimund Friedrich Kaendl, fost profesor la Universitatea din Cernăuți (sciți romanizați apoi slavizați, ca apoi să se piardă în presupuneri: rămășițe de sciți, goți, cumani sau mongoli slavizate, sau români slavizați; în cele din urmă, negăsind răspunsul căutat a conchis că sunt "slavi prin vorbă, așezări și viața de toate zilele"); Simion Florea Marian (acesta a cules o legendă în care se spune că hușulii sunt de origine dacă); E. Vorobchievici (hușulii sunt descendenți ai uzilor și cumanilor); E. Fischer și K.Kozak (origine cumană); L. Diefenbach (malo-ruși) ș.a.

rezultatele propriilor investigații (a făcut, spre exemplu, măsurători antropologice pe 400 de persoane, a studiat graiul, obiceiurile, comportamentul psihic și social al huțulilor la ei “acasă”, a luat în calcul toate sursele care au putut, fie și teoretic, influența evoluția acestora), George Nimigeanu ajunge la niște concluzii, care merită a fi reținute. Spicuim doar câteva: “grupul etnic huțănesc era designat, la început, de către populația de la șes sub denumirea de “huț” sau “cuț”, de unde a derivat apoi acea de “huțul” sau “huțan”; “huțanii provin din amestecuri repetate de neamuri, petrecute în timp, cărora li s-au adăugat românii și slavii, iar măsura în care au contribuit diferitele elemente etnice la constituirea acestui grup etnic, ne-o dovedește anthropologia, etnografia și filologia”; “rasial, huțanii sunt un amestec de dinaro-nordico-esteuropoizi, cu influențe alpine și în proporții mai mici de mediteranieni și mongoloizi”; “prin elementul esteuropoid (18%), huțanii se apropie de slavii orientali, dar se apropie și de români prin elementul dinaric (40,50%) și mai cu seamă de locuitorii români din Moldova nordică și Transilvania”. Concluzia ar fi că huțulii sunt o populație veche, acomodată la mediul de munte. Ei au venit în Bucovina din Pocuția, pe la începutul secolului al XVII-lea. Rasial și cultural ei reprezintă “o sinteză de elemente variate, mai ales slave și românești”.

Revenind la “Referatul” comisiei, care însoțește lucrarea, cităm una din frazele de încheiere: “Este cea dintâi lucrare în literatura noastră științifică, care tratează, după un plan bogat și bine încheiat și după cele patru criterii analitice (deci complet), o populație bucovineană necunoscută la noi chiar și de mulți oameni de cultură”.

După câte cunoaștem, această teză de doctorat va fi tipărită de către dl. prof. Mihai Pânzaru, la Editura Institutului “Bucovina-Basarabia” din Rădăuți (operă a domniei sale, care și-a propus multe obiective ambițioase). De ce ne-am oprit asupra lucrării lui George Nimigeanu? Pentru a atrage atenția asupra valorii sale, din păcate necunoscută de către unii cercetători interesați de acest subiect, mereu actual. Nu de mult am avut prilejul să citesc un asemenea studiu, în care autorii făceau uz de citate “împrumutate” din alte surse decât lucrările originale, având ca efect vicierea concluziilor. Așa, de exemplu, referindu-se la profesorul Kaindl, menționau doar că acesta “vedea în huțuli resturi slavizate de sciți, goți, cumani sau mongoli”, fără a arăta și evoluția gândirii acestuia.

Cât privește teza lui G. Nimigeanu, ea le-a rămas complet necunoscută. Sau poate ne înșelăm noi. Nu putem încheia rândurile de față fără a mai preciza un lucru. Un alt autor, tot din Bucovina, e vorba de cel mai important scriitor din perioada interbelică, Mircea Streinul, a scris un roman psihologic deosebit de interesant, având ca subiect un episod din viața acestor oameni deosebiți, care sunt huțulii: *Lupul din Țara Huțulilor*.

Résumé

Dans la note ci-dessous, l’auteur présente la thèse de doctorat du professeur universitaire docteur George Nimigeanu (1909-1987), *Huțanii de Bucovina. Etude anthropogeographique et ethnographique*, soutenue à l’Université de Cernăuți en 1945, soulignant l’importance de celle-ci.